Medlemsblad för Släktföreningen von Schéele~Bergenheim

Årgång: 19

2018

Välkommen till medlemsbladet för släktföreningen von Schéele - Bergenheim

Årgång 19.

Vi är lyckligt lottade som har en släktförening och släktband som är väl dokumenterade, vilket gör att vi, flera generationer senare, kan få ta del av, lära känna och förstå vår historia. Det är denna historia som utgör själva stammen för släktföreningen. Vi ska vara stolta och belysa vår historia. Men vi får inte glömma en sak. Ett träd består inte endast av en stam. Vår nutid är lika viktig som vår dåtid. Vi som lever nu är de grenar som tar form och växer ut ur stammen och blommar. En dag kommer vi alla förbindas med stammen och bli en del av vår släkts dåtid och bli den grund som vår framtid växer och tar form från. Därför är det viktigt att vi försöker göra ett lika gott arbete som våra förfäder och dokumentera vår tid och våra livsöden. Dels för att lära känna varandra bättre , dels för att ge kommande generationer förståelse för sin historia. Därför har vi i detta nummer påbörjat en intervjuserie med medlemmar ur vår släktförening. För att få bred representation från hela vår släkt uppmanar vi er att göra en intervju med någon i släkten och skicka den till oss. Jag förstår att många anser att deras liv inte är av intresse för övriga att läsa, men personligen tror jag att alla våra liv är en berättelse värd att berätta.

I detta nummer får ni b.la läsa två medlemsintervjuer och ett brev från Hermine von Schéele till hennes faster, Svea Hermine Stenby, född von Schéele. Dessutom har vi ett nytt avsnitt, *Sant eller falskt,* där ordförande Adam von Schéele reder ut sanningshalten i historier rörande släkten.

Tills vi hörs igen,
Med vänlig hälsning
Adam Zetterberg Löwgren

Information om kommande släktmöte

Vårt nästa släktmöte är förlagt till Stufvenäs Gästgifveri, 35 km söder om Kalmar. Datum för mötet är 31/08–2019— 01/09-2019.

Styrelsen kommer vara på plats vid Stufvenäs Gästgifveri från fredag eftermiddag. Om ni har möjlighet, hoppas vi att ni har lust att göra oss sällskap redan då.

Mer information, släktkopplingar till området och detaljer kring själva släktmötet kommer i början av 2019.

Kära faster Svea Hermine!

Några ord till minne av Dig, nu 23 år sedan Du lämnade vår – i Ditt tycke – ganska nymodiga värld.

Jag vill påminna Dig om några episoder, då Du visade oss andra ett sätt att leva och vara, som snarare hör hemma vid sekelskiftet 1800-1900 än i slutet av 1900-talet.

Först – Ditt utseende, Din klädsel: Du var vacker…
Som ung
Som medelålders
Som gammal (Du blev ju 100 år!)

Som jag minns Dig från 50-talet var Din frisyr: Lockar på hjässan, ”svansknut” i nacken. Sådan frisyr hade ingen jag sett, annat än på bilder från 1700-1800-talet. Den frisyren behöll Du hela livet.

Jag minns hur Du, sittande på den lilla stolen framför toalettbordet, med locktången krusade Ditt redan tidigt gråa, men kraftiga hår. Capen med volanger som Du knutit i rosett, låg prydligt över Dina axlar. Du var alltid klädd i långa klänningar eller kjolar, blusar i voile med långa vida ärmar som avslutades med tättsittande manschett. Var du i köket eller i trädgården bar Du ett tunt vitt förkläde att skydda kjolen med. Korsetten var hårt snörd, så att den smala midjan tydligt framträdde.

Jag minns en gång när jag besökte Samseryd, iklädd nyinköpta långbyxor och en skjortblus: ”Jag kan inte förstå varför kvinnor nuförtiden ska klä sig som män”, var den något indignerade kommentaren.

Att se Dig, faster, i Din långa turkosfärgade kjol och vita voileblus och med blomsterkorgen på armen klippa rosor i trädgårdsrabatten – allt badande julisol – var som att se en målning av Krøyer, Ancher eller varför inte Monet?

Liten, smärt och gracil och med behagfulla rörelser promenerade, eller skyndade du mellan olika göromål – jag kände mig som ett präktigt litet ardennersto bredvid ett fullblod.

Fullblod, ja. Du älskade hästar! Späd och spröd kanske Du var, men att rida mellan Hälsingborg och Halmstad, var inget att rädas för!

Mer elegant och välklädd ryttarinna får vi leta efter…

Ditt älskade Samseryds Säteri från 1700-talet var så vackert - smakfullt och tidstypiskt inrett med väggbeklädnader i pasellfärger och Gustavianska möbler. Danskt musselmalet porslin samsades med av Dig handmålade porslinspjäser.

Men Samseryd var kanske inte alldeles enkelt att bo i?

Centralvärme saknades när du levde, men brasor sprakade i kakelugnarna och var det svalt om natten, var det inte svårt att hålla sig varm under de stora bolstrarna i de himmelssängar som vi gäster älskade att sova i.

Nymodigheter = uppfinningar från 1900-talet såg du med skepsis på. Jag minns när Du med gråt i rösten talade i telefon med Din lillebror – min far – och berättade att Du var så ledsen.

- Men kära Svea Hermine, varför är Du ledsen?

- Jo, jag har fått ett kylskåp! Mitt kök är inte vackert längre…

Allt var f ö vackert och välordnat i huset. I skafferiet, på hyllor med virkade band, stod porslinskrukor med tryck eller etiketter prydligt på rad.

När Du/vi handlat, ställdes varorna förtst upp på köksbänken till beskådande innan de sedan ställdes in på rätt ställe. Viktigt var att inte lägga det mjuka brödet slarvigt, eller upp- och nervänt. ”Man ska akta och vörda brödet, en Guds gåva till oss.”

Tvätten försiggick på gammalt sätt - i vedeldat bykkar i tvättstugan vid sjöbryggan och när tvätten torkats skulle den dänkas i den lilla kammaren med snedtak och halvmånefönster i stora huset. Ingen stänk- eller sprayflaska här, inte! Nej, rotviska som doppats i en skål med vatten, skulle det vara!

Din uppfostran till fin flicka med stor kunskap i konsten att föra sig belevat här i livet, förde Du gärna vidare. Vi ungdomar som då och då vistades hos Dig, faster, fick alltid en extra orientering i etiketternas djungel. Och det gällde inte bara dukning, skålande och hur mycket av händerna som för vara över bordskanten vid måltiderna – nej, det var allt från hur man skickar en skål med sallad till sin bordsgranne, hur man hälsar, skalar ägg, tar emot gäster… Och nåde den som trampar på trösklar!

Mycket lärde Du mig, men något som Du misslyckade med var att lära mig konsten att sy Hardangersöm.

Ja, Faster; många fler episoder kunde jag berätta, men jag sparar dem till en bok…

Kära och tillgivna hälsningar från
Din lillebror Hermans dotter

Hermine

Medlemsintervju: Gunilla Nygård

Gunilla är mellanbarnet till Gun och Bengt Nygård där Gun är dotter till Ingemar och Karin Bergenheim. Gunilla är född och uppvuxen i Uppsala och utbildade sig även till Apotekare och genomförde sin doktorandutbildning där. Disputationen följdes av 2,5 års post-doc studier i London på Royal Free Hospital School of Medicine i Hampstead. Från London rekryterades Gunilla till Astra Draco i Lund. Hon arbetade närmare 20 år inom den kliniska forskningen och utvecklingen inom AstraZeneca i Lund, Mölndal och senast i Södertälje. I Södertälje var hon med att lägga ner forskning och utveckling vilket ledde till en helt ny riktning på karriären; hälso- och sjukvården.

Jag får tag i min kusin Gunilla nyss hemkommen från jobbet och vi tar en pratstund över telefon.
Gunilla arbetar sedan fem år som verksamhetschef för Verksamhetsområde plastikkirurgi och käkkirurgi vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. Det är en verksamhet som tillhandahåller högspecialiserad kirurgi inriktad på att rekonstruera form och funktion i samband med skador, efter cancer eller missbildningar. Verksamheten tillhandahåller även basal vård till Region Uppsalas invånare och det är en balans att hantera det två uppdragen.

Att börja som Verksamhetschef inom hälso-och sjukvården utan tidigare erfarenhet från vården har varit en stor utmaning. Många av Gunillas nuvarande medarbetare trodde nog inte att hon skulle orka mer än max tre månader. En dyster profetia men kanske inte så osannolik med tanke på hennes bakgrund. Nu har det gott fem år och Gunilla är fortfarande kvar och hon trivs utmärkt.

De största utmaningarna är:

- Ingen vårdbakgrund vilket kräver stor lyhördhet och mod i beslutsfattandet
- Att leda en kirurgisk verksamhet utan att vara läkare
- Ge god vård till rätt kvalitet i rätt tid
- Använd våra resurser på bästa sätt för patienten
- Arbeta i en politikerstyrd organisation

I en politisk organisation kan planeringshorisonten bli kortare vid ett maktskifte vilket utmanar kontinuiteten och inriktningsbeslut. Oavsett politiskt styrelseskick måste vi uppfylla vårt uppdrag att kunna ge vård till patienten. Den privata sektorn kan alltid avstå eller välja bort verksamheter. Det kan aldrig den offentliga vården göra. Gunilla rapporterar till sjukhusdirektören och ingår i dennes sjukhusledning.

När Gunilla inte arbetar är hon lite av en mångsysslare med ett kulturellt intresse som väcktes under barndomen. Vi fick alltid som barn ett besök till Stockholmsoperan i julklapp. Det blev ofta att vi såg en balett. Att kombinera resa och vandring/cykling till spännande vackra platser är en favorit. Nord Norge har fått många besök men även Dolomiterna och Storbritannien. Att vara ute i naturen ger tid för reflektion, återhämtning och ny energi vilket är viktigt i dagens stressiga samhälle. Intresset för loppis, gamla möbler har funnits sedan tonåren. Att renovera gamla möbler är spännande, ibland blir det väldigt bra medan andra gånger kanske inte lika lyckat. En av mina vänner satte sig på en äldre köksstol som faktisk gick mitt itu och han undrade om jag inte någon gång kunde satsa på något nytt vilket det också har blivit men det är inte lika kul. Känslan att skapa något är viktigt när man har ett så administrativ arbete som jag har.

Kanske finns det i Gunillas gener att arbeta med sina händer och att älska naturen. Skogen som ger vila och ro men också kraft att orka framåt. Naturen och skogen med svampplockning var en återkommande härlig aktivitet i familjen med mamma Gun i spetsen ett intresse som hon säkert ärvt av mormor Karin. Varma härliga minnen att ha med sig i livet.

Skrivet av: Hans Bergenheim

Sant eller falskt?

Det händer ibland att man kommer över historier som känns för bra för att vara sanna. En sådan historia är den om när Gustav III år 1784 var i Italien och fick höra om den, för honom, okända svenska vetenskapsmannen Carl Wilhelm Scheele som nyligen hade invalts i Turins vetenskapliga akademi. Stolt, som bara Gustav III kunde vara, lät han skicka hem en order till Sverige om att Carl Wilhelm Scheele skulle få Vasaorden. Men då Carl Wilhelm även var okänd för de som administrerade det hela i Stockholm, skickade de ut orden till den de trodde att Gustav III menade, dvs bergsrådet Christian Benjamin von Schéele. Denna historia går långt tillbaka i tiden och omnämns redan i *Svenska akademins handlingar 1796*, tryckt 1827. Upphovsman till historien verkar vara Frans Michael Franzén. Men stämmer denna historia? Vi ställde frågan till ordförande Adam von Schéele.

Som Anders Lundgren skriver i artikeln om Carl Wilhelm (1742–1786) i det moderna biografiska standardverket SBL [”Scheele, Carl Wilhelm”, i Svenskt biografiskt lexikon, 31. Red. Göran Nilzén. Stockholm 2000–2002, s. 484–493] har ”många myter skapats kring hans [Carl Wilhelms] person och gestalt”, ja ”[m]ytbildningen är omfattande, och många skrönor existerar.” (s. 491) En vida spridd skröna är att Vasaorden (ej ordern!) var avsedd för Carl Wilhelm men i stället av misstag hamnade hos en annan Scheele, och en annan att det egentligen var Carl Wilhelm som skulle ha förlänats adelskapet (naturaliseringen) och inte hans fars kusiner Adam (1720–1804) – vår anfader – och Christian Benjamin (1721–1799). Båda dessa historier kan enkelt tillbakavisas och förpassas till fantasins värld, inte bara av innehållsliga skäl utan också på rent kronologiska grunder.

Naturaliseringen av Adam och Christian Benjamin som svenska adelsmän skedde den 9 september 1768. Då var Carl Wilhelm en blott 25-årig apoteksanställd, som ännu inte hade publicerat någon vetenskaplig skrift. Det skedde först tre år senare och hans mera omfattande vetenskapliga publicering påbörjas först 1774; upptäckten av syret kommuniceras i publicerad form först 1777, även om de vetenskapliga försöken ägde rum senast hösten 1772. Det fanns alltså inte något som helst anledning för kung Adolf Fredrik att naturalisera Carl Wilhelm 1768. Bröderna Adam och Christian Benjamin var däremot typiska representanter för de grupper som vid denna tid adlas respektive naturaliseras: den äldre högre juridisk ämbetsman och den yngre med en påbörjad ämbetsmannabana som snart utbyttes mot ett värv som patron för flera järnbruk, handlande och ledare för protoindustriell verksamhet, aktiviteter till tydligt nationalekonomiskt gagn, något som premierades inte minst under upplysningstiden.

Christian Benjamin hedrades ytterligare för sina industriella insatser, då han 1779 erhöll överdirektörs namn, heder och värdighet och den 21 september 1782 då han fick bergsråds titel. Som krona på verket belönades han med att bli Riddare av Vasaorden (RVO) den 21 november 1796. Då var Carl Wilhelm redan död sedan drygt tio år tillbaka.
Jag är osäker på hur långt tillbaka skrönan om Vasaorden kan spåras. Den återfinns i varje fall i ”Scheele, Carl Wilhelm”, i Biographiskt lexicon öfver namnkunnige svenska män, 13. Upsala 1847. Där berättar författaren – eventuellt Vilhelm Fredrik Palmblad (1788–1852) – på sidan 370 att det kommit till kung Gustav III:s kännedom, att den för honom okände Carl Wilhelm Scheele åtnjöt stor aktning i Frankrike och Italien för sina vetenskapliga landvinningars skull, och att Scheele utnämnts till ledamot av akademin i Turin.

Dessa faktiska uppgifter är förvisso helt korrekta och att Gustav III uppmärksammade Carl Wilhelms gärning manifesteras genom att Scheele år 1775 utnämndes till ledamot av [den svenska] Vetenskapsakademin. Författaren fortsätter med att påstå att kungen nu ville utnämna Carl Wilhelm till Riddare av Vasaorden, men att den ämbetsman som ombads ombesörja hanteringen av ärendet av okunskap i stället "tilldelade Bergsrådet von Scheele" denna hedersbetygelse.

För tydlighets skull skall det väl klargöras att Christian Benjamin von Schéele var den ende Scheele, som under 1700-talet blev RVO och också den ende Scheele som var bergsråd. Det råder alltså inte något tvivel om att det är han som åsyftas i skrönan. Som framgår ovan kan den, åtminstone i den del som handlar om ett misstag, emellertid avfärdas som just en skröna.

Huruvida Gustav III överhuvudtaget funderade på att utse Carl Wilhelm till RVO är ett annat spörsmål och svaret på det mera osäkert. Utöver det tidigare åberopade kan väl tilläggas att Gustav III blev kung 1771, genomförde sin statskupp som innebar det första steget mot envälde 1772 och mördades 1792. Det som Palmblad (?) berättar måste rimligen med tanke på dessa data och det som nämnts ovan rörande Carl Wilhelms liv tänkas ha utspelat sig någon gång under perioden 1774–1786. (I det material som jag har tillgängligt nu saknar jag året för när Carl Wilhelm kallades till ledamot av akademin i Turin, men det kan jag nog få fram och på så vis precisera tidsspannet ytterligare.)

Finns det någon släktkoppling till bergsrådet Christian Benjamin von Schéele?

Carl Wilhelms far Joachim Christian var alltså kusin till bröderna Adam och Christian Benjamin;

alla tre hade en gemensam farfar i bryggaren och handelsmannen i pommerska Anklam, Benjamin Scheele (1642–1694), vars hus – en senmedeltida tegelbyggnad med trappgavel – ännu i dag är bevarat och används av stadens administration. Vår anfader Adam är stamfar för den så kallade huvudmannagrenen av svenska adliga ätten nummer 2059 von Schéele, medan hans bror Christian Benjamin är stamfar för den så kallade yngre grenen av samma ätt.

Tack för att du tog dig tid för att hjälpa till med att reda ut det hela.

(Årtal och källa för historien som det refereras till i inledningen av texten har framkommit efter att Adam von Schéele har svarat på denna fråga och har således inte bekräftats av honom.

Skrivet av: Adam Zetterberg

Carl Wilhelm Scheele.

Medlemsintervju: Kerstin Ljungström

Näst på tur i vår intervjuserie med medlemmar är Kerstin Ljungström Zetterberg. Hennes första 70 år i livet innefattar bl.a. att ha startat ett lyckosamt företag, jobbat som chef för HR (Human Resource) -avdelningen på Riksrevisionsverket, författat tre böcker, vara mor och fru, biodling och aktiv körsångerska i bl.a. Katarinakörerna i Stockholm m.m.

Vi blir hembjudna till Kerstin och hennes man Lars Görans hus i Segeltorp. Det är söndag kväll och klockan närmar sig sexslaget. Jag och min mor, tillika Kerstins syster, Anna-Karin försöker hitta rätt bland alla smågator och återvändsgränder som bildar en labyrint i denna stillsamma förort till Stockholm. Mycket positivt går att säga om min mor, men en vidare kartläsare är inget av det.

Efter lite möda kommer vi äntligen fram och blir inbjudna i deras mysiga hus. För en sekund förstår man hur Hans och Greta kände sig då de efter skogsvandringen fann huset. Till skillnad från sagan har Kerstin eller Lars Göran inget ont uppsåt utan bjuder på te.

Vi slår oss ned i vardagsrummet och deras katt Bella gör oss sällskap. Kerstin är dotter till Karin Zetterberg (f. von Schéele) och Roland Zetterberg. Morföräldrar är Robert von Schéele och Sigrid Bergenheim. Kerstin föddes 1948 då föräldrarna bodde i Årsta, Stockholm. Men kort efter födseln var det dags att packa flyttkartongerna och bege sig till Gubbängen och de då nybyggda husen på Cirkelvägen.

- Det sägs att huset var så ofärdigt att det inte fanns ledstänger i trapphusen, berättar Kerstin.
Kerstin, som var parets första barn, minns sedan hur de fick tillskott i familjen. Stefan (f.1950) och Samuel (f.1952)
Att de var full fart på bröderna råder det ingen tvekan om och när Karin och Roland aviserade att de skulle få ytterligare ett syskon var den då 7-åriga Kerstins böner riktade:
- Jag bad om att få en enda syster, berättar Kerstin skrattandes.
Men hon var inte ensam om att be.
De två småbröderna, som var riktiga vildbasar, bad om ”tusen miljoner bröder.”
Den vars bön besvarades var Kerstin.
En syster var kommen till världen och fick namnet Anna-Karin (f.1955).
- Det var det första jag sa till min fröken i andra klass, att jag fått en syster, minns Kerstin.
Anna Karin fick vara hemma med mor ett tag men eftersom mor Karin tyckte att det var ganska trist att vara hemma, så började hon efter ett par år arbeta igen på Barnavårdscentralen i Gubbängen.
Hur var det när ni andra syskon var små
- Det var ju så att när vi andra var små, så jobbade mor. Vi hade barnflickor, som kom från olika delar av landet. Jag hade Vivan, jag vet inte hur gammal jag var, ett halvår eller sådär. Vivan efterträdes av Gugge (Gudrun), som kom från Hedemora. Sen kom Elisabeth som kom från Småland, Nässjö tror jag, som lärde oss ”Hänger näsan på dig ned”
Några minuter följer, där det skrattas och sjungs. Orden från ”Hänger näsan på dig ned” sitter kvar som om det vore häromdagen som Elisabeth lärde Kerstin sången.
Kerstin tar en klunk ur teet och lutar sig tillbaka i soffan.

Kerstin gick i Gubbängsskolan i klass 1 och 2. Därefter kom hon in på Erikdalsskolan där hon gick i sångklass. Sen var det dags för ytterligare ett byte och Kerstin hamnade på Södermalms kommunala flickskola i fyra år.

Vad gjorde du efter flickskolan?

- I gymnasiet gick jag Förvaltningslinjen på Frans Schartaus Handelsgymnasium, som var det bästa man kunde gå på. Jag läste statskunskap och andra samhällsorienterande ämnen. Från början gick jag språkliga linjer då jag trodde att jags kulle bli sekreterare på UD, förklarar Kerstin.

Jag vet att du åkte iväg till Kanada ett tag, var det efter gymnasiet?

- Efter första året på gymnasiet skulle jag vara ett år i Kanada och ta hand om fyra barn och som var barnbarn till mor och Attis (Astrid von Scheele reds anm.) goda vän Karin Edgren. Jag var nog ganska skoltrött men var nyfiken på att komma utomlands, berättar Kerstin Det planerade året kortades av och blev sju månader**.**

Var det vanligt att man jobbade som au pair på den här tiden?

- Det var många som åkte till England och Frankrike som au pair. Jag tycker det var lite modigt då jag inte ens fick åka till Danmark på klassresa för mor och far. Kanada var långt borta och det fanns inte telefon på det sätt som idag utan man fick skicka brev eller telegram.

Vad gjorde du när du kom hem från Kanada.

- Jag jobbade på Sjöfartsverket där jag fick sitta och skriva etiketter på fartyg till mapparna i arkivet. Det var hemskt.
- Jag insåg att mina planer på att bli sekreterare på UD var borta, säger Kerstin med ett leende.

Vi befinner oss nu i 1960-talet och som för många andra under denna tid hade Kerstin ett stort fokus och medvetenhet kring omvärlden.

- Detta var tiden då man började intressera sig för omvärlden. John F Kennedy hade mördats och Vietnamkriget höll på. Att vara socialt orienterad var naturligt. Proteströrelsen började då och kulminerade 1968, vilket var samma år som jag tog studenten, förklarar Kerstin med en sådan självklarhet i rösten, att jag i stunden blir lika övertygad om att detta sociala intresse för omvärlden var lika självklart för gemene man som jordnötssmör var självklart på Elvis macka.

Du nämnde att du arbetade på Sjöfartsverket och sen tog studenten 1968, vad gjorde du efter det?

- Efter gymnasiet började jag läsa statskunskap på universitet.

Kerstin tar en paus och jag tänker passa på att fylla luckan med att säga ”vad roligt” men precis då jag öppnar munnen och ska yttra mig fortsätter Kerstin prata.

- Vilket var väldigt tråkigt, suckar Kerstin.

Kerstin såg en annons om en yrkesförberedande utbildning på Televerket som hon ansökte men fick reda på att ett av kraven för att bli antagen var att man var godkänd i matematik vilket skulle visa sig vara ett problem.

- Det är en rolig historia faktiskt, berättar Kerstin leende. Jag ringde min gamla mattelärare och sa hur det var. Han svarade ”Om du hade lyssnat någon gång förra året hade du hört att omtentan var förra veckan. Jag kan vara snäll och du kan komma hit så får du tenta av den för mig” Han gav mig order om vad jag skulle läsa in. När jag kom dit sa han ”Det var intressant det här. Har du läst det jag sa att du skulle göra?” Ja, svarade jag. Då sa han ”Du vet att det är lätt för mig att köra dig? Vad är det för utbildning du söker och?” Jag förklarade att det var yrkesförberedande utbildning hos Televerket. Han bad mig då förklara formlerna. .

Efter det frågade han om jag ville att han skulle be mig räkna. Jag svarade att det inte var nödvändigt. Sen godkände han mig och sa ”Lycka till! Jag vill inte ha betalt, men du kan skicka pengar till välgörande ändamål.” Detta skedde på hans fritid så det var en självklarhet att man skulle betala för att tenta hos honom, förklarar Kerstin. För vissa kan det låta främmande idag att uppmana andra att skänka till välgörenhet istället för att själv tjäna sig en hacka. Men, som vi tidigare nämnt, var välgörenhet viktigt på den här tiden.

- Det var tidsandan. Man skulle ta hand om varandra, förklarar Kerstin. Vi hade alltid någon hemma hos oss på lördagarna när vi var små. Far hade kontakt med en luffare, farbror Eliasson, som ofta kom hem till oss. Det var också ett antal diakonelever från Stora Sköndal som kom. En gammal revyartist eller sångare som bodde på Cirkelvägen och som var ganska alkoholiserad dök också upp lite då och då, minns Kerstin.

Vad tyckte din mor om det, att det kom hem folk till er hela tiden?

- Mor och far diskuterade alltid bakom stängda dörrar. Det var något intressant jag märkte då jag levde i min första fasta relation. Jag visste inte hur man hanterade oenigheter, reflekterar Kerstin.

Men hur gick det med utbildningen på Televerket?

- Jag kom med i testomgången. De testade 150 som var kvalificerade. Sen så var vi 36 som togs ut. Det var en tvåårig utbildning som var väldigt pedagogisk upplagd. Jag fick vara ute i det praktiska, klättra i stolpar osv**.** Jag kom bara ett steg upp, jag var ju höjdrädd på den tiden. Så det låter mer än vad det var, förklarar Kerstin med ett skratt.

Men du är väldigt praktisk av dig, du fixar bl a mycket i ert torp . Var det något du utvecklade här?

- Hm, en anledning till att jag utvecklat det praktiska är att mor sa ”Du är inte praktisk”. Det är intressant, för hon har varit död väldigt länge men ändå försöker jag bevisa motsatsen för henne, berättar Kerstin.

Efter avklarad utbildning på Televerket blev Kerstin placerad på Utbildningsavdelningen där hon kom att arbeta med arbetsmiljöfrågor, pedagogik och ledarskap. Förutom de kurser som arbetsgivaren erbjöd studerade Kerstin även psykologi och sociologi på fritid på Stockholms universitet.

Hur hamnade du på utbildningsavdelningen?

- Det fanns när vi var färdiga med utbildningen 36tjänster som skulle utdelas. Jag hade insett att jag inte ville jobba med teknikfrågor utan med något som handlade om människor, personalfrågor. Trots att jag var sämst i klassen fick jag den tjänsten då han märkte att jag var intresserad av det.

Hur hade han märkt det?

- De hade djupintervjuer med oss innan vi fick placering. De var otroligt framåt när de gällde personalutveckling, metodutveckling, organisationsutveckling. Ända fram till slutet av 70-talet var de ”bäst i klassen” på de områdena.

1976 blev Kerstin kontaktad av ALI-RATI, Svenska Arbetsgivareföreningens utbildningsavdelning, vilket hon samarbetat med under tiden på Televerket. De erbjöd henne en tjänst. När Kerstin minns tillbaka på övergången mellan de olika arbetsgivarna är det en särskild händelse hon minns extra väl.

- Jag var med om det mest bisarra lönesamtalet. Jag var 27 eller 28 år då. ALI-RATI var det finaste ställe man kunde jobba på om man höll på med något som handlade om människor och grupputveckling. När jag skulle löneförhandla tänkte jag vad motsvarar de semesterdagar, som var fler i staten, och en egen telefon som jag haft där. Så jag tog i och krävde 8000 kr i lön. Chefen svarade då mig ”vill du ha något mer?”. Efteråt gick jag och tänkte att jag skulle ha sagt 10 000.

Kerstin skrattar gott åt minnet om att hon kunde fått mer än vad hon begärt.

Tiden på ALI-RATI var både spännande och lärorik för Kerstin. En organisation där man uppmuntrades till fritänkande och fick prova på sina idéer.
Kerstin kom att arbeta där fram till 1981. Men åren 1979-1980 var hon tjänstledig för att arbeta i Mora med ett projekt för att skapa en heltäckande företagsvård. Ett projekt som finansierades av Arbetsskyddarfonden. Kerstins roll var att jobba som beteendevetare.
Efter att projekttiden var slut blev Kerstin erbjuden att stanna kvar i Mora och arbeta som beteendevetare på halvtid. Men längtan hem till Stockholm var för stor så hon tackade nej.

Tillbaka i Stockholm kom beslutet om att testa vingarna och Kerstin startade ett eget företag.

Hur gick tankarna när du valde att starta eget?

- Jag hade jobbat som anställd i en stor konsultorganisation, sen hade jag också provat på att bygga upp en verksamhet själv, då jag var ensam som beteendevetare i andra sammanhang. Varför ska man jobba och slita utan att få tillräcklig ”cred”. Sen var det ett bra sätt att testa om jag dög, förklarar Kerstin.

Minns du ditt första uppdrag som egen företagare?

- Min första dag som egenföretagare blev också mitt första uppdrag, den 16.e februari. Ett uppdrag någonstans på västkusten. Stenungsund tror jag, svarar Kerstin efter lite betänketid.

Hur vanligt var det med beteendevetenskap och psykosociala aspekter inom företag på den här tiden?

- På 1970 -talet hade det ingått mycket gruppdynamiska perspektiv. När jag startade 1981 så hade det varit igång ett tag och det fanns ett antal kollegor som arbetade med likartade frågor. Jag hade de psykosociala frågorna som en specialområde. Jag var även väldigt aktiv i föreningen för beteendevetare.

Såklart att jag där fick en del kontakter som gav jobb. Det är ju så här att alla tjänster går väldigt mycket genom mun- till mun metoder.

Du kan även titulera dig författare. Kan du berätta hur det blev så?
- Den första boken började jag skriva 1989. Då hade jag jobbat med tillsammans med Tom Sagerberg, personalchef på bokdistrubutionsbolaget Seelig. Vi började göra ett utbildningsmaterial om konflikter. Men det var 1989 som jag fick frågan från Konsultförlaget om jag kunde skriva en bok av materialet. Tom och jag skrev den boken ”Konflikter på jobbet” tillsammans.
Nästa bok Kerstin gav ut kom 1996 – ”Förändring som leder vidare” som handlar om förändringsprocesser som ger energi istället för att bara tar energi.

Kerstins man Lars Göran kommer in i rummet och vill flika in något.
- Det som varit väldigt bärande hos dig i ditt företag är att möta människor. Det finns en del i din bok där du skriver att innan du dömer din nästa så ska du vandra en mil i hans mockasiner. Ett indianordspråk, säger Lars Göran med en värme och tydlig stolthet i rösten.

- Du möter folk där de är och är väldigt intresserad av dem, fortsätter Lars-Göran.
Kerstin tackar för de fina orden men rättar Lars-Göran. Det där indianordspråket som Lars-Göran refererade till var annorlunda och inte ett indianordspråk. Dock är andemeningen densamma.
Hur var det att skriva böckerna?
- Det var väldigt utmanande och roligt att skriva. Jag har skrivit mycket utifrån hur jag undervisat, men framför allt för att förstå hur jag tänker och om det hänger ihop, förklarar Kerstin.

Lars-Göran är inte klar med berömmet över sin fru.
- Du har en undersökande och utforskande attityd. Du är intresserad att ta reda på hur det ligger till och vad folk tänker, berömmer Lars-Göran.
- Vi kan provtänka och provgöra. I konflikthantering och i allt, tillägger Kerstin. Det är vårt provtänkande som gör att vi nu kommer till skott och får gardiner i huset, fortsätter Kerstin med ett lätt skratt.
- Ja, vi har tänkt mycket på vilka gardiner vi ska ha. Ett tag visste vi inte och då gjorde vi inget. När tiden är mogen då gör vi, förklarar Lars-Göran glatt.
Den senaste boken Kerstin skrev var *Samtal på jobbet,* utgiven 2003.
Hur såg litteraturutbudet i dessa områden när du skrev böckerna. Var det vanligt?
- Nej, inte mycket på svenska. Det fanns naturligtvis böcker som behandlade vissa områden. Men konflikter fanns inte så mycket. Det är så roligt, för det hörde jag senast i fredags, att någon kom och sa att konfliktboken använder jag ofta. Jag kan bara slå upp och få inspiration, berättar Kerstin
- För att den är inspirerande och konkret och praktisk, förklarar Lars-Göran.
-Även om tiden går, så är människor och system ganska lika. Även människors sätt att förhålla sig till situationer är lika. Sen har vi andra utmaningar i dag med teknik och politik. Men det är bara variationer på problem som vi alltid haft, analyserar Kerstin.
Tänkte på det du berättade tidigare om att din mor var borta mycket när du var liten och hur det påverkade dig. Samt att du hade många olika barnflickor dina första år. Om man tänker på Harry Harlows experiment på apor från början av 1960-talet och John Bowlbys forskning om anknytningsteorier, hur tror du din barndom påverkade dig?

- Väldigt mycket. Vi var på en föreläsning igår om högkänsliga barn. Den föreläsaren sa att barn som har en otrygg anknytning kommer att bli otroligt orienterade mot att ha kontroll, ha en hög grad uppmärksamhet på stort o smått. Det har jag. Jag ser utan att veta. Jag har ett såll i botten. Nu har jag en bra terapeut som fått mig att läka som aldrig förr. Så nu är jag tryggare än någonsin. Jag har gått i terapi sedan jag var 25. Både för att ta hand om min egen ångest men också för att lära mig nya saker och att mina egna ryggsäcksklumpar inte ska förstöra för de människorna jag jobbar med. Man får använda sina egna erfarenheter för att kunna reflektera. Terapi håller mig någorlunda ren och fräsch i mitt arbete med mina klienter, förklarar Kerstin pedagogiskt.

Du fyllde nyligen 70år och ditt företag firade nyligen 37år. När ska du bli pensionär?

- Det tror jag inte att jag någonsin kommer att bli, inte förrän att jag lägger näsan i vädret. Där var mor en inspirerande person. Hon sa ”Jag är inte färdig”. Man kan alltid hålla på. När hon blev pensionär började hon vikariera under fem år, nästan på heltid. Sedan började hon jobba med ”Minns du-grupper” och hon skrev också en bok ”Tid att minnas” med material från den verksamheten. Vid 86-års ålder sa hon ”Oj, är jag så gammal”. Hon jobbade också efter sin pensionering på ett behandlingshem för alkohol och drogmissbrukare i Horred.

Du reser en hel del i jobbet och som jag förstått har du varit mycket i Afrika.

- Jag hade några år när jag reste till Sydafrika där jag jobbade med biståndsverksamheten på uppdrag av Riksrevisionen. Då gjorde jag tillsammans med en kollega en HR -handbok som skulle vara gemensam för de engelskspråkiga ländernas Riksrevisioner och deras HR-avdelningar. Jag jobbade även mycket i Sarajevo för deras tre revisionsmyndigheter.

- De senaste åren har jag jobbat en del i Östafrika med HR-frågor. Men även med att göra kvalitativa utvärderingar av hur Riksrevisionens biståndsinsatser har tagits emot. Vad blir det av dem? Ger vi saker i på rätt sätt? förklarar Kerstin.

Hur hamnade du på Riksrevisionen?

- Jag fick uppdraget att skapa ett utvecklingsprogram för unga spjutspetsar inom Riksrevisionsverket kring sekelskiftet. När det programmet var slut, fortsatte jag med några småinsatser då de ville ha hjälp. Våren 2001 ringde HR chefen och sa att hon fått ett annat jobb. ”Kan du tänka dig att komma hit. Du blir anställd i två år och kanske mer”. Det passade mig bra just då.

Efter utflykten på Riksrevisionsverket gick Kerstin tillbaka till sitt eget företag.

Vi har haft stort fokus på ditt yrkesliv. Men ska vi avsluta med att prata lite om ditt piratliv. Du har en son.

- Mitt ”lilla”, älskade barn som är 31 år gammal nu, Truls. En mycket kompetent man, berättar Kerstin med en otvetydig stolthet i rösten. Där tänker jag mellan varven på arvsynden, så att säga. Vilken trygghet fick han? Och hur fick han lära sig om livet? Det enda vi kan göra annorlunda är att vara mer medvetna och säga förlåt och lära oss och bli mer inkluderade. Jag och Truls har alltid pratat väldigt mycket. De gör vi fortfarande. Men nu har han ett eget annat liv, så det blir inte lika ofta. Eftersom han jobbar som lärare har han ju ett intensivt arbete, inte bara på dagar utan även på kvällar och helger.

Sen har han sin Irene och arbetar dessutom politisk och ska driva ett valarbete nu i år, förklarar Kerstin och jag upplever att det finns en ton av vemod i rösten.

Vilka intressen har du?

- Körsång, Biodling. Vårt lilla (stora) torp, som växer för varje år känns det som. Att renovera gamla hus är väldigt roligt, konstaterar Kerstin

Hur träffades du och Lars-Göran?

- Vi har varit gifta i 20 år. Vi träffades då vi började jobba ihop 1994. Med tiden blev vi kära i varann.

Jag vet att några som växte upp under 60-talet tyckte det var jobbigt att heta von Schéele eller ha den släktkopplingen. Hur har din relation till namnet varit? -

Inget issue med det. Jag blev lite störd då en av mina första pojkvänner ville att vi skulle gifta oss och att jag skulle ta namnet von Schéele, så han också skulle få det. Men han försvann väldigt snabbt, berättar Kerstin med ett hjärtligt skratt.

Hur har din relation till von Schéele/Bergenheimsläkten varit i övrigt?

- Jag har känt mig väldigt trygg med dem. De har alltid varit väldigt omtänksamma mot mig. En sommar hos Morfar o moster Atti, då jag var runt sex år så läste Morfar ”Nils Holgersson” för mig. Brita var min älsklingsmoster som räddade mig väldigt mycket känslomässigt. Hon visade mig att jag dög. Hon lät mig vara barn, förklarar Kerstin.

Två timmar har redan runnit iväg och det återstår nu bara några få timmar kvar av söndagen. Vi tackar Kerstin för att hon så öppenhjärtligt berättar om sina livsöden.

Även om Kerstin själv verkar vara smått oförstående till det, så kan jag inte sluta fascineras över den karriär Kerstin gjort. Född i efterkrigstidens Sverige har hon gått sin egen väg. Med hjälp av nyfikenhet, företagsamhet och en stor förståelse för mänskligt beteende har hon varit med och banat väg för en ökad medvetenhet kring personalfrågor i Sverige och i utlandet. Det är inte alla som kan hävda att de gjort något liknande.

Skrivet av: Adam Zetterberg Löwgren

Kontaktuppgifter

Ni kan nå oss på följande adresser:

Adam v S: Djurgårdsgatan 10, 414 62 Göteborg adam.von.scheele@history.gu.se

070 5386889

Eddy B: Morkullegatan 14a, 42669 Västra Frölunda eddy.bergenheim@gmail.com

O76 0921978

AnnaKarin Z: S:t Eriksgatan 85a, 11332 Stockholm annakarinzetterberg55@gmail.com

070 7988346

Maria B: Norra Liden 25, 411 18 Göteborg maria__bostrom@hotmail.com

0703 791621

Hermine v S: Borgärdesvägen 7a, 79023 Svärdsjö hermine.vonscheele@gmail.com

070 5085770

Adam ZL: Multrågatan 6, 16255 Vällingby adamzetterberg@gmail.com

073 9773356

Henrik v S: Förtroligheten 24, 412 70 Göteborg henrikvscheele@gmail.com

070 4556587

Hans B: Vallareleden 42, 41506 Göteborg hans_bergenheim@telia.com

070 2686710

Claes v S: Janne Petters väg 5, 263 76 Nyhamnsläge claesvonscheele@outlook.com

072 7141213

Margareta J: Boberg, Dotetorpsvägen 238, 43951 Åsa

070 5364576

www.scheelebergenheim.org